

VOSSENBEHEER EN DE STATUS VAN DE ONTHEFFING

DATUM 25-08-2022
VAN Mirjam Sterk
AAN cie Ruimte, Groen en Water/Wonen

Tijdens uw vergadering van 15 juni 2022 heb ik u toegezegd schriftelijk uit te leggen waarom:

1. Onze provincie geen ontheffing voor beheer van de vossen kan afgeven, maar in andere provincies zulke ontheffingen wel van kracht zijn.
2. De communicatie over de onverbindendverklaring van de landelijk vrijstelling van de vos.

Ad 1)

In onze provincie liepen de ontheffingen voor verschillende landbouwschade veroorzakende soorten af. De Faunabeheereenheid heeft op basis van haar nieuwe Faunabeheerplan 2019-2025 nieuwe ontheffingen voor beheer en schadebestrijding voor verschillende soorten aangevraagd. Als de provincie heeft beschikt op een aanvraag is de beschikking vanaf het moment van bekendmaking 6 weken vatbaar voor bezwaar en na bezwaar ook voor het verzoek om een voorlopige voorziening.

In Utrecht is onder andere de ontheffing voor de vos aangevochten. Deze ontheffing is verleend met als doel om schade door vossen voor Freiland bedrijven (pluimvee) en weidevogels te beperken en is aanvullend op de landelijke vrijstelling voor het afschot van de vos. De rechtbank heeft geconcludeerd dat de noodzaak van het beheer van de vos onvoldoende is aangetoond en heeft de ontheffing vernietigd. Dit is ook het geval in Zuid-Holland. In Zeeland is een ontheffing voor deze soort wel aangevochten maar heeft de rechter geoordeeld dat de noodzaak voor het verlenen hiervan wel voldoende was onderbouwd en kan deze ook worden gebruikt. De situatie is daar echter anders dan onze situatie. Het ging over de predatie van kustvogels/koloniebroeders (meeuwen, sterns en kluten), waarbij men kennelijk wel beschikte over voldoende predatiegegevens, waardoor kon worden aangetoond dat het beheer leidde tot een lager predatiepercentage.

In andere provincies zijn ontheffingen voor deze soort veelal niet aangevochten waardoor de rechter daar geen oordeel over heeft kunnen vellen. Die ontheffingen zijn daardoor onherroepelijk geworden en kunnen dus gewoon worden gebruikt (tot het moment dat ze aflopen). Dit is bijvoorbeeld in Gelderland nu het geval met twee door de SGP toegestuurde besluiten.

In haar uitspraak van 16 februari 2022 heeft de Rechtbank Midden-Nederland over ons besluit, onder andere, geconcludeerd dat:

- Niet inzichtelijk is gemaakt welke schade er wordt veroorzaakt door vossen aan Freilandkippen (aangezien concrete schadetaxaties ontbreken is het schadebedrag onbekend). Verder is onvoldoende duidelijk gemaakt wat het (exacte) aandeel van de vos is in de predatie. Bovendien had inzichtelijk gemaakt moeten worden welke gevolgen de predatie voor de individuele bedrijven heeft. De schadecijfers dienen daarvoor gerelateerd te worden aan de omzet van de bedrijven. Ook deze gegevens ontbreken. Of rasters of het ophokken van kippen al dan niet als bevredigende alternatieven voor afschot kunnen worden beschouwd is mede afhankelijk van deze aspecten.
Tegen dit deel van de ontheffing is door mij geen hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State ingediend, omdat deze gegevens niet beschikbaar zijn en ook niet op korte termijn kunnen komen. Het is aan de Faunabeheereenheid en de pluimveebedrijven om met concrete cijfers te komen zodat hier in de toekomst mogelijk wel ontheffing voor verleend kan worden. De ontvangen Gelderse besluiten zien overigens niet op schade aan pluimvee en bevatten hiertoe ook geen onderbouwing.

- Ten aanzien van de schade aan weidevogels is door de rechtbank aangegeven dat onvoldoende inzichtelijk is gemaakt dat een toename van het aantal gedode vossen een hoger percentage uitgekomen legsel tot gevolg heeft. Daarbij wordt opgemerkt dat de predatiegegevens afkomstig zijn van vrijwilligers die mogelijk niet in alle gevallen de juiste predator zullen herkennen. De rechtbank vraagt zich af welk gewicht daaraan toegekend kan worden. Er zal aangetoond moeten worden dat afschot ook effectief is en dat een toename van het aantal gedode vossen tot een afname van het predatiepercentage leidt. De noodzaak voor het afschot is daarmee volgens de rechtbank onvoldoende aangetoond.

De rechtbank acht het, mede gelet op het nader onderzoek dat nog verricht moet worden, onzeker of de deze motiveringsgebreken op korte termijn hersteld kunnen worden. De ontheffing wordt dus niet geschorst om ons in deze procedure nog in de gelegenheid te stellen de gebreken te herstellen, maar vernietigd.

De onderbouwing van de Gelderse besluiten voorzien niet in aanknopingspunten voor ons besluit waar het gaat over schade aan weidevogels, omdat ze vergelijkbaar zijn gemotiveerd en geven geen antwoord op de vragen van de Rechtbank.

De eisen die de rechtbank stelt aan de onderbouwing zijn duidelijk strenger dan die uit het verleden en lijken ook strenger dan eerdere uitspraken van de Afdeling. Zo is de vorige ontheffing die wij voor de vos hebben verleend (met een vergelijkbare onderbouwing) wel aangevochten maar de rechter vond toen (in 2016) wel dat de onderbouwing voldoende was en dus is deze in stand gebleven. Omdat hier kansen liggen voor een hoger beroep is dit inmiddels ingesteld en deze procedure loopt bij de Afdeling. Het heeft overigens geen zin een nieuw besluit te nemen zonder inachtneming van deze uitspraak en dus zonder herstel van de genoemde motiveringsgebreken in de uitspraak van de Rechtbank. Ik vind het daarom heel belangrijk om van de Afdeling eerst te horen hoe zij tegen de motivering en de bewijsvoering aankijkt.

Ondertussen heb ik geprobeerd om door middel van een verzoek om een voorlopige voorziening de uitspraak, in afwachting van een definitief oordeel van de Afdeling, te schorsen maar de voorzieningenrechter heeft dit verzoek op 10 juni 2022 afgewezen. Dit betekent nog steeds dat binnen de provincie Utrecht geen bestrijding van de vos kan plaatsvinden ter bescherming van onder andere de weidevogelgebieden.

Ad 2).

De rechtbank heeft in onze zaak aangegeven dat de onverbindendverklaring van de landelijke vrijstelling jegens eenieder werkt en niet is beperkt tot onze zaak. Door de meeste provincies wordt deze uitspraak ook zo geïnterpreteerd en dat betekent dat ook in die provincies geen gebruik meer kan worden gemaakt van de landelijke vrijstelling. Omdat het Rijk over het al dan niet kunnen blijven gebruiken van de landelijke vrijstelling eigenlijk duidelijkheid zou moeten geven en deze duidelijkheid uitblijft, heeft bijvoorbeeld de Faunabeheereenheid in de provincie Gelderland, eigenstandig gecommuniceerd dat zij van mening zijn dat de landelijke vrijstelling voor de vos daar wel gebruikt mag worden.